

EL TEATRE CATALÀ

ANY VI

BARCELONA : 6 GENER DE 1917

NUM. 253

■ ■ ■ EN RAMÓN RAMÓN VIDALES ■ ■ ■

UNA altra perdua sensible per al Teatre Català. Amb la mort d'En Ramón Ramón Vidales desapareix un dels autors que s'especialitzaren en la producció de quadres escènics de costums populars, aconseguint, en aquest gènere, ocupar un lloc envejable en la nostra literatura dramàtica: l'immediat al de l'eminent Emili Vilanova.

Els seus sainets com *A cal Notari* i *El carro del vi*, s'han representat centenars de vegades, aconseguint sempre el mateix èxit.

Una biografia extensa, amb dates i xifres, no seria prou interessant, i, ademés, no fóra propia de la modestia del malaguanyat autor. Direm, no més, que va néixer al Vendrell el 19 de Gener de l'any 1858 i en aquella vila, on sempre havia residit, és on ha mort.

Com se formaren ses aficions literàries, la orientació que prengueren i com hi hagué ocasió de donar-les a conèixer, ens ho explica ell mateix en un article auto-biografia, del que n'extreiem els següents paràgrafs:

«Jo ho llegia tot, versos i prosa, amb preferència la prosa; i ben aviat vaig tenir els meus autors predilectes: l'Emili Vilanova, En Pin i Soler i En Narcís Oller; però per En Vilanova vaig arribar a tenir una veritable obsessió. Els seus xamosos quadres de costums i tipus populars ciutadans de la Barcelona vella em suggestionaren de tal manera, que feren néixer en mi un irresistible desig de dedicar-me a la literatura, conreant el gènere d'En Vilanova, seguint-li els passos; millor dit, imitant-lo. Que ell descriu costums i tipus ciutadans? — vaig dir-me?, — doncs tu descriuràs tipus i costums de vila. I vaig llençar-me, dedicant-me a escriure quadres de costums populars vilatanes,

els quals, mercès a la bonavolença del bon amic Roca i Roca, apareixien a les planes de *La Esquella*, firmats amb el pseudònim de «Ramonet R.» Algunes dotzenes ne trobaríem en la col·lecció i en els almanacs d'aquell setmanari, i en altres

revistes i periòdics i en volums de certàmens literaris.

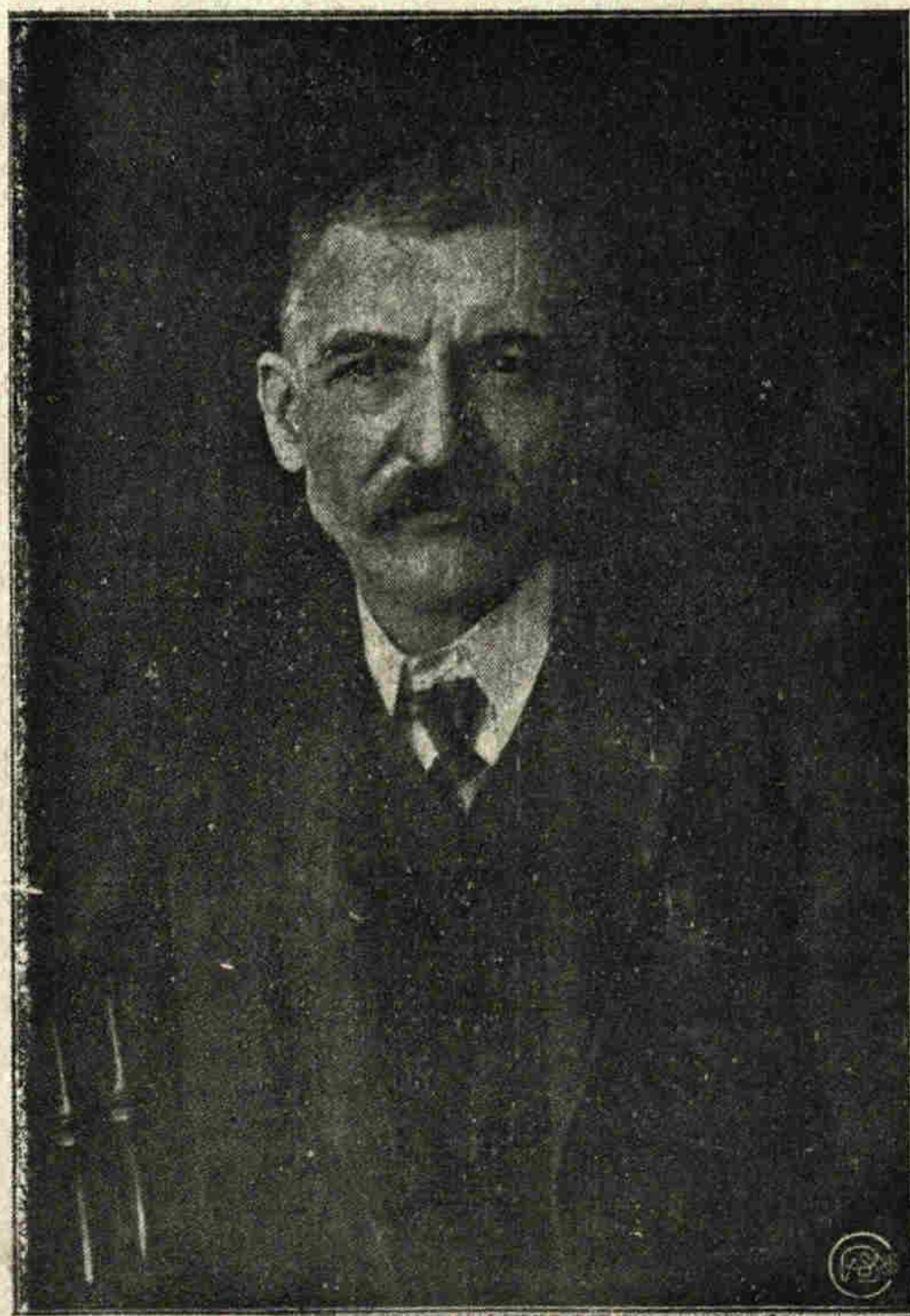
I vingué el moment decisiu. L'Emili Vilanova convertí alguns dels seus quadres en inimitables i aplaudits sainets; i vaig quedar altra volta suggestionat. Jo també podia transformar els quadrets meus, que l'assumpte s'hi prestés, en sainets; i sense pensar-m'hi més, vaig transformar *A cal notari* o *uns capítols matrimonials desfets*, qual manuscrit vaig entregar a qui per mi és més que amic, l'eminent dramaturg Angel Guimerà, no més perquè'm digués què li semblava, i l'Angel va fer-ho tant bé, que després de llegir-lo va fer-ne entrega, sense jo saber-ne res, a l'em-

presa del teatre Romea. I és clar, uns *capítols matrimonials* que portaven un tant eximi padrí, foren rebuts amb tot honor, obrint-se a son pas de bat a bat totes les portes.

I encoratjat amb l'èxit, vaig donar extensió teatral a altres quadrets que són les esquemes d'*En Pau de la Gralla* o *la festa major de la vila*, *L'Agència d'En Pep Currillo*, *Lluita de cacics* o *la elecció de regidors*, *Dilluns de sabater*, *El coro dels Benplantats*.

I avui me complasc en declarar que si l'Emili Vilanova no hagués tingut la bona pensada, per gloria del Teatre de la nostra terra, de transformar els seus quadres en sainets, jo no hauria pensat mai en fer-ho amb els meus...

Reposi en pau el notable i aplaudit sainetaire vendrellenc.

ALS AMICS LLEGIDORS

EL TEATRE CATALÀ entra en el sisè any de la seva publicació tan decidit i obstinat com mai en la defensa dels ideals que ha vingut sostinent des de que per primera vegada vegegé la llum.

Ignorem encara si els nostres esforços són dignes de consideració ni si valia la pena de que'ls posessim a tribut; el temps s'encarregarà de dir-ho, ja que la nostra consciència els justifica.

No més sabem dir que traspassem el llindar de la sisena anyada no amb l'esbogerrament dels entusiasmes primerencs, que fa heroica tota impremeditació i perdonable tot esclat impulsiu de bona fe, sinó amb més consciència dels nostres actes i major serenitat i aplom en el judici.

Sis anys han valgut tant com el pas de l'adolescència daurada a la virilitat madura, però tampoc sabríem tornar-nos conservadors de mena ni témer el soroll i les bullangues cridaneres, perquè trobem que a Catalunya, en els nostres temps, hi manca passió, i l'indiferència que corgela totes les generositats entusiastes mata d'arrel l'obra de reintegració patriòtica, que encara necessita caliu d'amor i fogarades d'il·lusió.

Vinguérem al món quan ningú ens demanava i la nostra presència, confessem-ho, ha passat desapercibuda, certa o hipòcritament, esdevenint de vegades molesta, pels que crèiem havien d'apoiar-nos, encoratjar-nos o combatren's, donant-nos la bel·ligerancia lleial, de cara la llum, que's concedeix a una opinió honrada, sincerament sentida.

No sempre ha estat aixís, però hem seguit el nostre camí, *bevent en el nostre vas*, mantenint-nos de la nostra força, molta o poca, perfidiosos en una deria convertida en deure, i havem fet cara a totes les contrarietats, escomès tots els obstacles, vençut en part tots

els instruments que la rutina, l'amor propi o els interessos creats posen a tota acció generosa, sabeu cò'm?

No som ni hem estat mai cap cenacle envolcallat d'encens; el nostre treball obscur i sense relleus ha tingut la virtualitat, és el nostre orgull, d'ésser persistent, desinteressat i pensant en un ideal superior a tot egoïsme particular, i aquesta voluntat, més que'l mèrit i la vanalitat d'una suficiència amb ropatges de docta i saberuda, salva tota contrarietat.

Mentiríem si diguessim que mai havem perdut el coratge ni la fe que tenim posada en el gloriós desvetllament del nostre Teatre Nacional, tan malferit per propis i estranys. ¡Quantes voltes no havem renegat de l'hora en que aquesta Revista fou creada, i cò'm hem considerat perduts els moments robats al platxeri o al descans i els cabals esmerçats en una obra que de *dret* no érem nosaltres els indicats a realitzar, amb el ben entès de que calia fer-la!

Havem sofert desmaís, angoixes, arrepeniments, desil·lusions. De vegades la cordialitat germanívola que'ns uneix a tots ha sofert eclipsis i esllanguiments; l'entusiasme i la fe envers ço que per nosaltres és un ideal altíssim, auriolat per núvols rosa, ens han fet contradir de vegades i posar en desnivell l'equanimitat dels nostres judicis, obrint a raig fet la canella dels el·logis o bé expremment amb excés l'amargantor del fel; però demanem, no més, que'l qui es senti nèt de culpa ens tiri la primera pedra, des del més excels al més humil.

La companyia dels abnegats, dels anònims devots del Teatre Català, ens ha estat sempre fidel; aspirem a ser ressò més del públic que no pas dels professionals, i tota ombra de remordiment que'ns pogués perseguir per errors i culpes, queda esblaimada quan considerem, i amb nosaltres tot-hom que sigui honrat de sentiments, que EL TEATRE CATALÀ ha seguit pu-

blicant-se quan el nostre art dramàtic mancava d'estat civil i molts ja'l donaven per mort i enterrat. Havem procurat no s'esgarriés l'estol dels entusiastes; havem donada fe d'existència del Teatre Català. Quan la seva bandera ha estat llençada al fang o convertida en cortina d'arcaboteria, l'havem enlairada amb les nostres mans. Podíem retirar-nos sense que l'amor propi en patís ni ser objecte de befa ni titllats de covardia per les raons de l'interinitat perllongada de l'actuació militant del nostre Teatre, per les circumstancies que cada dia fan més difícil tota publicació, agreujades en el nostre cas per la manca d'objectiu i de tots aquells recursos que no surtin dels nostres estalvis o de la generositat dels nostres amics, però ens juramentàrem a no abandonar el nostre camp que de vegades ha estat de lluita, altres de gestes quixotesques, fins que'l Teatre Català tornés a viure com se mereix, per la seva tradició gloriosa, per la dignitat de Catalunya, aquesta nació que cauria en pecat d'ignominia si deixés esmortuir i migrar-se per més temps la manifestació més eloqüent de la seva cultura i dels seus afanys d'engrandiment i idees llibertadores.

Quan el Teatre Català torni a ser una realitat, potser serem sobrers, i quan considerem que fem nosa ens en tornarem a ocupar el nostre lloc en el públic espectador, d'aon havem sortit. Mentrestant, per poques forces que'ns restin i per poc que'l favor dels amics ens estimuli i cooperi a la nostra modesta acció, ens creiem obligats a conservar un lloc que no creiem usurpar, encara que pugui semblar-nos ample, puix sense nosaltres també hauria restat buit.

I ara, bon any nou, que visca el Teatre Català i que trobi el camí perdut o esborrat per les males herbes de la enemistat o la indiferència.

LA REDACCIÓ

HI HAURÀ ENGUANY TEATRE CATALÀ?

ESTEM ja tan avesats als desencants, que potser la sort acaronarà d'un cop i per sempre a l'atribulat Teatre Català i ens creurem que és una fantasía o un sò de campanes que no més existeix en l'imaginació del qui es daleix per sentir-les.

Havem de confessar que aquesta vegada l'esperança ha pres forma corpora i que'l dalit té una base ont sustentar-se i fonaments prou forts per a sostenir les més quimèriques suposicions.

El Teatre Català no més necessita d'una casa on aixoplugar-se, sense temor que l'en treguin a l'endemà d'estar-s'hi o quan no abasti a l'usura del dispeser; i un mós de pà per a no defallir, per a refer-se i empendre de nou la seva volada que ha assolit, ja ho sabem, alçaries solament assequibles a les àligues.

Quàntes vegades s'ha parlat de la reorganització definitiva del Teatre Català? Tantes com s'ha predicat la seva mort. I no obstant, si ço que semblava realitat es convertia en visió esfumadissa, hi ha que creure en el gloriós ressurgiment de l'escena catalana, puix el contrari suposaria que l'ànima de la nacionalitat anava perdent-se i corrompent-se.

A la multitud espectant dels patriotes devots se li ha fet una solemnia promesa, avalada per un nom respectable. No és ja quelcom entregat a les murmuracions ni a la boira de les fantasies. TINDREM TEATRE CATALÀ. S'INAUGURARÀ ENGUANY A ROMEA I EL COMPROMÍS SERÀ PER CINQ ANYS, única manera de fer profitós i consolidable qualsevol intent.

Quí ho ha dit? On s'ha dit?

En el saló d'actes del benemèrit Centre de Lectura, de Reus, tingué lloc l'altre dia un xampany d'honor dedicat als notables dramaturgs senyors Pous

i Pagès i Pere Cavallé, per l'èxit obtingut per les seves produccions *Pares i fills* i *El pes del fruit*, estrenades darrerament en el teatre de l'esmentada entitat. L'homenatge es feu extensiu a la valerosa companyia que ha actuat en el que va d'hivern a la ciutat reusenca.

A l'hora dels brindis, el president del Centre de Lectura, senyor Cavallé, un dels autors obsequiats, digué que's mostrava orgullós d'haver contribuït a posar la primera pedra del ressurgiment del teatre de la nostra patria, puix de la campanya teatral realitzada a Reus, n'ha sortit la decissió de l'acabament navier i banquer reusenc Evarist Fàbregas, d'arrendar per cinc anys el teatre Romea per a fer-hi teatre català.

El senyor Fàbregas s'aixecà, en mig de les clamoroses ovacions dels assistents, a refermar les paraules del senyor Cavallé.

Heus'aquí, doncs, com aquest acte és d'una transcendència innegable per a l'avenir de nostre teatre. Registrem-ho gojosos, i tot agraint la fermança feta, esperem frisosos l'hora del compliment de la noble promesa.

HOMENATGE A CLAVÉ

AQUESTS dies han tingut lloc diversos actes en homenatge al gran cantor del poble, l'insigne músic-poeta Josep Anselm Clavé, amb motiu de descobrir-se la làpida que s'ha col·locat en la casa on va néixer l'eximi patrici i d'haver-se donat el seu nom al carrer Dormitori de Sant Francesc.

La premsa diària ja s'ha fet ressò de l'importància de les diverses manifestacions organitzades en honor del fundador de les societats corals, lo qual ens relleva de detallar-les, havent-n'hi prou en dir que s'hi associà tot el poble de Catalunya, presidit per les corporacions populars i la representació de innumbrables entitats de divers caràcter i tendències.

En el Palau de la Música Catalana s'hi celebrà el Certàmen Literari-Musical organitzat per la Comissió de l'Homenatge, en el qual resultaren premiades notables composicions dels senyors Ignasi Iglesias i Josep Aladern i un himne del compositor Sancho Marraco amb lletra de l'Apeles Mestres.

En el Palau de Belles Arts també tingué lloc un festival que's vegé concorregudíssim, en el que hi prengueren part els chors d'En Clavé, estenent-se l'homenatge a la vetllada teatral celebrada en el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria.

L'única nota discordant d'aquesta hermosa festa la donà, com sempre, l'«Asociación Euterpense» que ofengué una vegada més la memòria del il·lustre patrici, prescindint de la llengua catalana que havia glorificat tant en Clavé.

LES GRANS CREACIONS TEATRALS

En un dels vinents números inaugurarem una interessant sèrie de fotografies de les millors creacions dels nostres actors, vells i moderns, que no sols constituirà un documental valiosíssim, sinó que servirà d'estudi i guia per als professionals i aficionats que vulguin inspirar-se en les interpretacions dels grans artistes de l'escena catalana

En el vinent número, ademés d'altres treballs d'interès, publicarem una intervist, il·lustrada amb fotografies, del nostre company V. CALDÉS ARÚS, amb

Na Rosa Cazorro

la notable actriu supervivent dels gloriosos artistes precursors del Teatre Català

CONVERSANT AMB EN CONRAD ROURE

«A son gust cada h  fa sa morada,
cada aucell fa'l seu niu com més li agrada.»

Amb aquestes paraules, posades com en un antic pergami , al dintell del seu magnific palau, en Conrad Roure, el darrer, es pot dir, dels nostres precursors, reb als amics que, a l'anar-lo a visitar, est n ben certs de trobar en ell a l'home de santes bondats, a l'amic caríssim, al jove-vell que amb ses paraules et reté aprop seu sense que sàpigues com anar-te'n, quan et sembla que pots fer-te enutj s, abusant d'una tan estremada amabilitat.

— L'enhorabona — li dic, després dels mots de mutual salutació. — Aquests dies haurà sentit dintre seu un goig inefable col'laborant, amb un entusiasme de jove, a l'obra de glorificació d'un amic tant dilecte de vost , com fou en Clavé.

— Ja ho pot tornar a dir — contest  donant-me una mirada que acabà d'afirmar ço que havia dit.

— La gloria dels seus amics sembla que el circonda continuament, a vostè.

— La meva generació va ésser pr diga en homes il'lustres, i és clar que'm plau, amic meu, veure com aquella llavor no fou pas llençada en terra desagraida.

— No obstant, no vivim pas la vida artística que tota aquella sembrada feia esperar...

— Parla pel teatre, no? — pregunt  en veu amargada.

— Es clar...

— Si el teatre català no viu com deuria, no crec pas que siga per manca de vida artística, amic Vilaró.

— I doncs...

— El que manca al teatre català no són pas artistes en tots els ordres que el teatre en s  reclama.

— Indubtablement que no, i per'x ...

— Deixi'm dir — interromp . — El teatre català està mancat d'un empresari, i aquest, tant li fa que sigui artista com no, però sí aquest *home* desitjat no surt, seria de llei que algú, o alguns, segu ssin l'exemple d'En Pitarra, que si és veritat sig  empresari, no ho fou pas per sa voluntat.

— Ho s , però ara no som en aquella  poca.

— Tal vegada tingui raó, però jo m'*atreveixo* a dir que si els autors joves vol en, de teatre català, d'una manera o altra, n'hi haurà; la força d'una colla de joves carregats de raó, tot ho pot.

— Poc o m lt, ja n'hi h .

— Més valdria que no n'hi hagués gens — respongué amatent l'il·lustre comediògraf, amb accent d'indignació. — Enlloc es veu l'esforç d'una joventut que dorm sense fer res per a deixar-se.

— Tal vegada s'acostin temps millors i poguem obrir el cor Roure a l'esperança.

— No ho crec, mentres no's vagi a l'arrendament d'un teatre per un cert nombre d'anys o a lo que és millor encara, a invertir tots els diners d'arrendaments, en la construcció d'un edifici que sigui l'aixopluc definitiu de la nostra dramàtica.

— Convé primer de tot fer molta comedia, i si hem d'esperar el teatre, trigarem massa: si se'n pogués adquirir un dels que estan ja a punt de funcionar...

— No hi estic, ni n'hi ha cap que pugui satisfer les ambicions dels nostres temps; cal fer-lo i en lloc ben apropiat, ben airejat a quatre vents i que el sol hi entri...

— Però creu vostè que podem encara esperar?

— L'una cosa és esperar — replicà ben convençut del que deia — i l'altra comprar una cosa vella que ha fet ja la seva servitut. Jo crec — continuà — que si s'han de gastar diners per a consolidar el Teatre Català, s'han de emprar bé; ara — afegia, repensant-se — si no més es vol fer un tanteig i després acabar la prova, beneït siga qui fassi el miracle.

— Cal fer teatre, actuar de ferm, abans de construir la casa. Tal com ara estem aniríem perdent la tradició dels nostres grans artistes, com les Mirambell, Monner, Soler, Cazurro i els Fontova, Iscle Soler, Goula, que per ara no tenen dignes successors...

— Es amb l'únic argument que pot fer decantar la balança del seu cantó — em digué, i com repensant-se seguí: — I del monument a l'Iscla Soler, què hi ha?

— No crec que triguem gaire a poder dir que ja és un fet. L'Ajuntament té el projecte sobre el qual ha fet algunes observacions que han estat tot seguit resoltes i crec que dintre poc les obres podran començar-se.

— Serà una altra diada de goig per mi — respongué en Roure, brillant-li els ulls d'alegria.

— Després de la subscripció oberta

pel Foment del Teatre Català, aquesta entitat sollicità del Municipi que la quantitat votada per ell vingués a sumar-se a la llista general i junt el total...

— Entenc: i doncs, què esperen?

— No més que l'Ajuntament aprovi el projecte den Gargallo que el Foment té presentat fa alguns mesos.

— Cal insistir. És precís que en Fontova tingui aprop seu, al company...

— No'l tindrà pas — vaig interrompre.

— Què diu ara? — contestà sorprès, interpretant les meves paraules d'una manera equivocada.

— El monument a n'En Soler no serà alçat al Parc, sinó en altre lloc més apropiat i que més recorda les glories del Teatre Català.

— Ah..! — sospirà, com refent-se.

— El mateix la Junta del Foment, que don Lluís Duràn i Ventosa, president de la Comissió de cultura de l'Ajuntament, cregueren que el lloc més adequat a fer revivre la memoria de l'artista il·lustre, era a la plaça de Sant Agustí, davant d'allà on existia l'Odeón, el teatre escola de grans artistes i allà on ell començà a encarnar els tipus que'l feren digne de perpetuar la seva memoria.

— Admirable — contestà entusiasmada. — L'idea em plau i per ella felicito tant a n'En Lluís Duràn, com a vostès.

— Fou parer unànim.

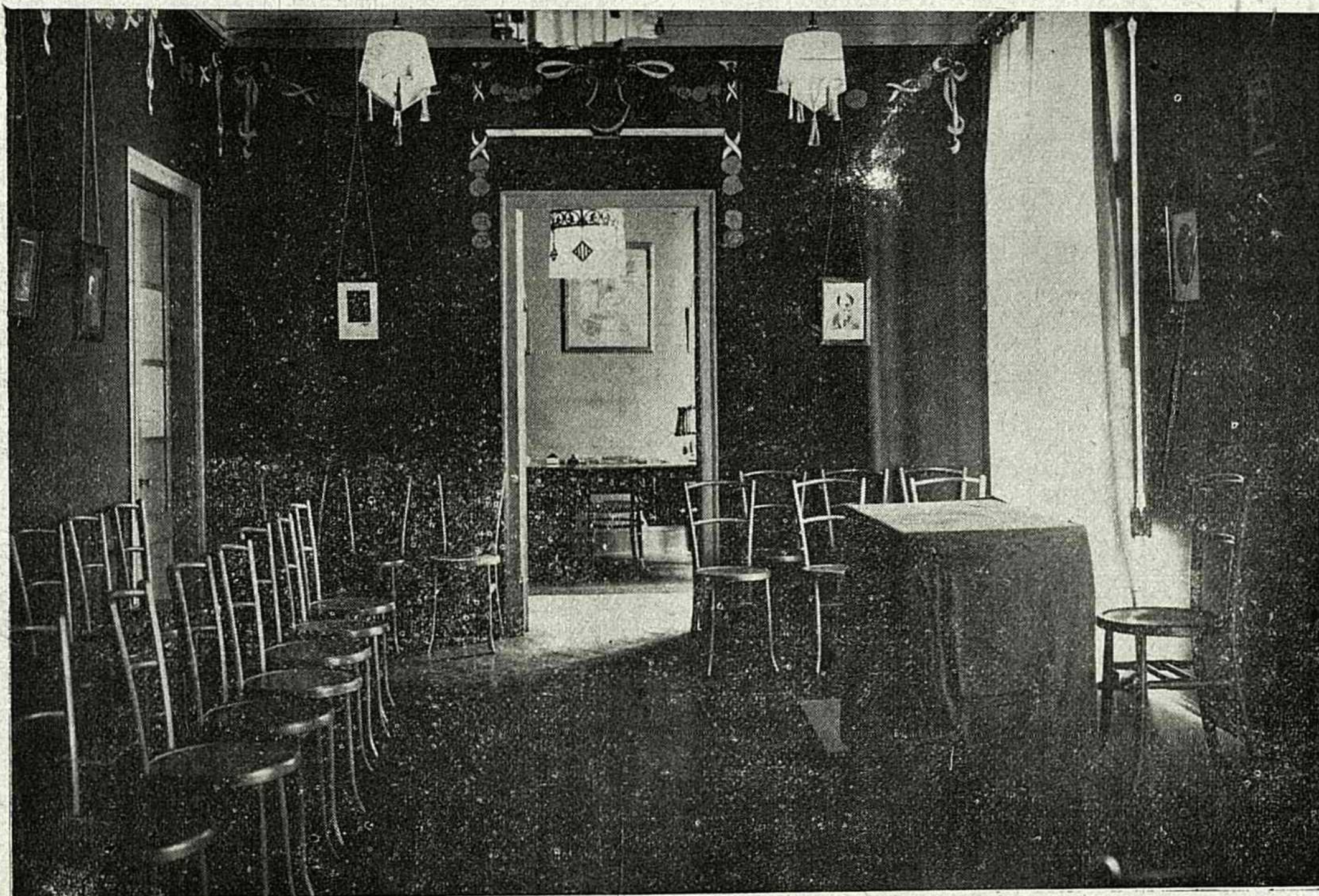
Parlant d'aquestes coses amb persones com l'eminent autor, el temps passa volant i un no's dóna compte de que tal vegada es fa pesat: perxò insinuàrem que l'objecte de la nostra visita era finit i no calia abusar. Aleshores ell, amb aquella veu tan velada, amablement se'ns oferí com sempre, dient-nos:

— Soc allà on era fa temps, puix els anys, si han pogut fer tornar els meus cabells de neu, no han pas conseguit refredar els meus entusiasmes; vostès ho mereixen tot, perquè la seva fe no té límits i amb ella han sabut mantenir dignament un estat d'opinió que, estic segur, un dia o altre remourà en la multitud l'amor a l'escena patria.

Avergonyits d'aquest el·logi immensescut a la nostra tenacitat, a l'estrenyer la mà del vell autor català, sentírem un goig immens de poder inspirar a aquell home, que és com un llibre vivent d'història catalana, una simpatia tan coral i tan efectiva.

R. VILARÓ I GUILLEMÍ

LA CASA DEL «FOMENT DEL TEATRE CATALÀ»

LA SALA D'ACTES

EN un primer pis del carrer de Boters, la típica via que és nervi de la ciutat vella, a dos passos de la Plaça Nova, hi està instal·lat el «Foment del Teatre Català». Tota l'empenta d'aquest nom, el prestigi d'un naixement consagrat per l'assentiment unànim dels innumbrables devots del Art Escènic Nacional i la responsabilitat d'una creuada patriòtica i perentoriament necessària, es troben estotjats en la apacible i delitosa demora on la magnanimitat dels directors ens ha deixat un niu per a formar, donar cos i estendre després per tota Catalunya aquesta Revista dels nostres amors.

Abans de pujar l'escala que hi condueix, us trobareu casi interceptat el pas per una taula de vendre pa, menada per una d'aquelles bondadoses dones tant característicament barcelonines, senyores en son humil estament, que semblen florir amb sentor de tradició d'honradesa, per entre les relíquies de la gloriosa *Cives Barcinonensis*. Al pis principal s'hi hostatja un sastre de robes eclesiàstiques i tot plegat us dona la sensació, abans de trucar a la porta, de que aneu a entrar en una d'aquestes entitats que han posat molça en l'humitat d'unes rònegues parets, baix el feude d'una Junta Directiva estantica i casolana, amb el sol remor de les cullaretes de pendre cafè i el rodolar de les fitxes del dòmino.

Doncs res d'això: l'entrada és ben lliure per a tots els amics i us sorprendrà el caliu de casa que hi trobareu, l'ausència de tota mena d'atributs de casino, puix no s'hi juga ni s'hi perden hores saborejant cafès ni s'hi va a passar l'estona a parlar de política, dir mal del Govern ni desenrotllar plans estratègics.

Les sales clares, espaioses, senzilles, decorades amb gust i distinció per En Josep Rocarol, predisposen a una amable estada i a l'idea de que en aquell temple, o si voleu petita capella, no *capelleta*, s'hi ha d'anar a treballar, a amarar-se els sentits de quelcom que fugi de lo vulgar, de lo vulgarment típic dels casinos de consuetut, per a furgar l'enginy i commoure el cor en quelcom de profitós i de digne per a la restauració de l'Art Dramàtic, la Ventafocs de la nostra catalanitat.

El «Foment del Teatre Català» fa poc; el «Foment» no fa res. Això diuen alguns que no han entrat mai en l'amable i tranquil·la demora o els que al fer-ho anyoren les taules de tresillo, el voltejar de les parelles o el declamar familiar dels aficionats reunits en *elenc*, que se'n diu ara.

El «Foment» feu una entrada de cavall sicilià. Tingué son origen en una assemblea popular, la celebrada l'estiu del 1914 en el teatre Ròmea, a l'escalf d'un entusiasme immens en pro de la dignificació del nostre

Teatre. Com és natural en totes les coses que's realitzen a casa nostra, l'embranchida inicial és forta, però l'actuació successiva no correspon a la bona intenció primera. Totes les coses ho han experimentat a Catalunya. Quantes fogarades que semblaven abrandar-ho tot, s'han apagat al mateix aire de la seva flama! El proverbi «caminem poc a poc, que anem depressa» és savi i raonat i sobre tot pràctic. La qüestió és no ser imprudent, però tampoc s'ha de ser covard ni gandul.

El «Foment» ha volgut obrar amb reflexió, amb seny, amb serietat. Si hagués volgut, hauria tingut casa al Passeig de Gràcia o en qualsevol via important, amb ostentació de tot luxe, a la manera d'aquestes entitats que s'hi veu llum fins que'l sol surt, sense que en elles s'hi faci res que correspongui al seu fi. El «Foment» es refia dels seus socis, no tants com deurien figurar-hi, i mentrestant realitza la seva obra silenciosa, però ferma, d'anar dedicant els seus amors a l'estudi de totes les qüestions vitals que afecten al Teatre Català. Ja vindrà dia en que'ls esforços seran premiats per l'èxit, equivalent a la prosperitat del Teatre Català, única mira dels capdavanters de la patriòtica entitat. Mestrestant, sàpigues que la major part de tentatives més o menys afortunades conduents a l'estabilitat del nostre Art Dramàtic, es deuen a treballs realitzats en el «Foment del Teatre Català», sense circulars ni gazetilles.

S'hi celebren de tan en tan vetllades se-

lectes — les que han tingut lloc fins ara ho avalen —; el «Foment» portà a terme les escullides funcions teatrals del Coliseum Pompeia, coronades amb èxit falaguer; ell ha iniciat i està a punt de posar en pràctica l'erecció del monument a l'Isle Soler, quals recursos s'han arbitrat per sotscripció popular.

Entre altres projectes, hi ha el d'una Exposició d'Art Dramàtic, que pot servir de base al tan sospirat Museu del Teatre Català, la celebració de representacions especials per a tota Catalunya, l'impuls primerenc per a que l'edifici del Teatre Català sigui una idea que prengui forma avinenta a les necessitats i als medis del moment actual i a lo que assegurí el pervindre de la nostra escena...

Més no desgranem projectes, que'ls del «Foment del Teatre Català» s'ofendran si els treguem a llum per a que no's digui que s'és molt ric en prometre...

Ara el que cal és que'ls veritables devots de l'Art Dramàtic de Catalunya s'apressin a inscriure's en les llistes del «Foment». Sent molts i animats tots amb veritable fe per al Teatre Català, es faran coses les més difícils i menys pensades; però no és just ni digne que's pugui criticar l'obra patriòtica dels qui modestament, però amb persistència, s'emprenen una gran missió, si no se'ls ajuda.

L'esforç col·lectiu ha de salvar-nos, puix no coneixem a ningú que posseeixi la vareta màgica de fer miracles.

LA SECRETARÍA

TEATRE CATALÀ

BARCELONA

TEATRES

Saló Excelsior. — Darrerament es donaren en aquest teatre algunes representacions de *El ferrer de tall*, *Lluny dels ulls*, *aprop del cor*, *El rector de Vallfogona* i *El cor del poble*, amb qual obra es despedí la companyia que amb tan èxit hi ha vingut donant representacions catalanes.

L'empresa d'aquest teatre havia donat paraula de que cediria el local per a actuar-hi la companyia catalana diàriament o, al menys, tal com ha vingut actuant-hi ara, però, no sabem per què, ha desistit de son intent en absolut.

Se'ns diu que d'ésser possible, les representacions catalanes es donaràn al teatre Imperi els dijous i dissabtes. De debò ho celebrarem.

Teatre Principal (Gràcia). — L'empresari d'aquest teatre no sab on va, ni té un pensament ben orientat referent a explotar el seu teatre.

Les representacions catalanes que hi venia donant la companyia Piera-Roca constituïen un èxit de públic els dies en els quals un teatre de les condicions dels que'ns ocupa pot funcionar, però per no volguer-se fer càrrec d'això s'ha vingut donant funció a diari, martiritzant als actors, fent-los estudiar una obra cada dia, pensant que aixís el públic correspondria omplint el teatre, ço que, com s'ha demostrat, és demanar un impossible.

Es de doldre el succeït, puig això ha donat peu a la creença de que el català no agradava, i per xò l'empresa decidí donar representacions castellanes, però amb les mateixes condicions, o siga donant-ne cada dia una de nova.

La prova ha donat el resultat que era d'esperar: el teatre ha restat igualment buit els dies no a propòsit per aquell públic, els actors han recitat un *dialecte* castellà admirable, salvant rares excepcions, i l'empresari,

no sabent trobar el just medi d'animar el seu teatre, no ha pogut correspondre a la confiança que, els que de bona fe creïem en els cartells que penjà per les cantonades, li havíem posat.

En Piera deixarà la direcció de la companyia un d'aquests dies i no sabem en quines condicions quedaràn els demés actors, ni si serà en català o castellà que hi actuarà.

Dimarts passat s'estrenà en aquest teatre *La bona dida*, quadre dramàtic original de don Joan Soler i Soler.

Es tracta d'una obreta sobre la qual és impossible poder formar judici, puix els desconeixements que l'autor té del teatre li han fet escenificar un argument que, en realitat, no té cap valor dramàtic.

La manca de veritat, el diàleg declamatori i els tipus completament incomprensibles i desdibuixats, fan que d'aquesta obreta pugui tant sols alabar-se'n la bona voluntat de l'autor, el qual, si tanca la seva obra en un calaix i d'aquí un quant temps l'examina, hi trobarà a ben segur els errors que nosaltres li fem observar ara i alguna cosa més que, tant sols a qui, com ell, comença, es pot perdonar.

L'execució molt descuidada, a excepció feta de la senyora Roca, que digué i feu més del que el personatge donava de sí.

L'Estrems molt malament i censurable per pendre's certes llibertats impropies d'un actor que tingui no més un xic d'estima a la seva carrera.

Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria. — El dia de Nadal a la nit tingué lloc una extraordinària representació de la comedia dramàtica de l'Ignasi Iglesias *Foc nou*.

Adhuc i tractar-se d'una obra conegudíssima el públic omplí la sala del Centre de gom a gom, no deixant cadira vuida.

En la sala s'hi respirava l'ambient d'estrena, puix l'anunci de que *Foc nou* obtindria una presentació esplèndida i excel·lent execució, feu que tothom esperés el moment de veure realitzats tants bons auguris.

La bella comedia de l'Iglesias logrà emocionar fonament al públic que la aplaudí amb entusiasme.

La presentació, digna d'un teatre de primera categoria, no descuidant el més mínim detall per a completar l'efecte teatral

desitjat. Tot, decorat, mobiliari i demés, d'un gust refinadíssim, acreditant l'experta mà del director i de l'escenògraf.

L'execució, en conjunt, encertadíssima, arribant en alguns moments a donar la sensació de la realitat.

Quan en l'any 1914 publicàrem el retrat de la jove actriu Maria Vila, dèiem lo següent:

«L'excés en l'elogi és tant culpable i funest com l'excés en la censura. Avui ens complavem en enjoiar la portada d'EL TEATRE CATALA amb el retrat de la jove actriu Maria Vila i Panadès, que treballa a l'Auditorium, sense que ningú pugui pensar-se, ni ella mateixa, que la consagrem artista eminentíssima. Potser ho serà i d'ella depèn que això sigui possible. Però en el seu treball hi hem vist tanta naturalitat digna d'ésser elogiada, en els tipus secundaris que ha interpretat s'hi ha distingit per una aital compenetració que ha fet gratíssim el seu treball, que per estímul de l'artista novençana, per a que perseveri en l'estudi i en l'observació, és per lo que, i per res més, publiquem el retrat de na Maria Vila i li dediquem aquestes ratlles.»

I avui ens mantenim en el mateix criteri, fent constar, no obstant, que l'avenç demostrat en la representació de *Foc nou*, ens fa esperar d'aquesta actriu quelcom que sigui definitiu per a la nostra escena.

En *Foc nou* se'ns presentà admirable de pose i de dicció i en alguna escena, com la del final del primer acte, feta ja una actriu de debò.

Que'ls elogis no li pugin al cap i ja veurà com estudiant com fins ara arribarà allà on moltes no han pogut arribar perquè l'orgull els hi ha barrat el pas.

La senyoreta Mestres, naturalíssima i encaixada, com poques vegades, en el seu paper, fent i dient escenes amb una naturalitat gens afectada, que de bona veritat ens complagué. El nostre aplaudiment.

Les senyores Bidosa, Farnés, Riera i nena Calvo, ajudant eficaçment a fer que l'obra assolís la perfecció desitjada.

Dels actors, el que més ens agradà, especialment en el segon acte, fou En Camprodón, que, en l'escena amb la «Jovita» digué frases encertadíssimes d'emoció.

En Tor esplèndid de tipu i encaixat del tot en el personatge.

En Pellicer, Sirvent i Quintana, ben a tò en tota l'obra i essent dignes companys dels primers personatges.

—La representació de *Girasol* que's donà el dia de Sant Esteve, assolí el mateix èxit que el dia de la seva estrena en aquest local.

En Viñas s'ha fet seu el protagonista i difícilment es trobaria un actor que pogués afrontar-lo amb més acert. Sigué justament ovacionat.

Les senyores Puchol i Mestres i els actors Sirvent, Tor, Quintana i Camprodón, donaren a la representació de *Girasol* un color i una vida veritablement elogiabls.

—Diumenge passat tingué lloc una representació del drama en tres actes *Sainet trist*, de l'Angel Guimerà.

Siga pel caràcter de l'obra i perquè el públic no l'entengués, l'èxit fou un xic relatiu. Al final de l'obra el públic demanà insistentment a l'autor, que no pogué presentar-se per no trobar-se en el teatre.

L'execució de *Sainet trist* sigué ben acceptable per part de tots els artistes que hi prengueren part.

L'escenificació de *Les flors de maig*, d'En Clavé, obtingué un èxit esclatant, ja que lo mateix pel decorat com per part de les senyorettes Mestres, Vila i Riera, que recitaren admirablement els seus papers, la representació pot qualificar-se de notabilíssima.

L'Associació Euterpense dels Chors d'En Clavé, dirigida pel nét de l'immortal mestre, ajudà eficaçment a l'èxit assolit.

La bella comedia d'En Conrat Roure *L'ocasió fa el lladre*, divertí agraçosament a la concurrència, que aplaudí a tots els artistes que hi prengueren part.

El públic, en totes les representacions, ha omplert el local del Centre.

SOCIETATS PARTICULARS

CENTRE AUTONOMISTA CATALA DE SANT GERVA-SI. — Davant d'un públic nombrós, tingué lloc el dia 24 del passat, a la tarde, una funció teatral en honor al llorejat poeta En Apeles Mestres, qui assistí a la representació de les seves produccions, que foren *La barca dels afligits* (obra publicada en nostre folletí), *Ceguera* i *L'avi*. L'interpretació anà ajustada per part de tots, distingint-se en primer lloc la senyora Sala, i els senyors Sala, Bartrina i Rovira. Els demés que hi prengueren part foren les senyorettes Boix i Orriols i els senyors Estradé, Jiménez, Mir i Taxonera. L'honoríficat es vegé obligat a sortir al palc escènic a insistència del públic qui no deixà de demanar-lo al final de tots els actes, veient-se obligat a llegir varies poesies inèdites, les quals foren fortament aplaudides.

El dia 31 tingué lloc una funció d'Innocents, representant les astracanades en un acte *El can-*

tador i *Otello*, fent riure força a la concurrència les senyores Sala i Cardaldas, senyoreta Boix, i els senyors Sala, Bartrina, Rafart, Serra, Gurgui, Taxonera i Jiménez.

El dia primer d'any, sots la direcció del senyor Bartrina, es posà en escena la traducció catalana del drama en tres actes de J. Giacosa, traduït per Narcís Oller, *Tristos amors*, prenent-hi part l'actriu Na Carolina Soto, la qual s'encarregà de la protagonista, fent-ne una verdadera creació. La senyoreta Boix digué el seu paper amb bastant acert, com també la nena Serra. Els senyors Serra (J.), Rafart, Serra (E.) i Bertrán, estigueren encaixats en llurs papers. El local ple com de costum, i el públic satisfet de la vetllada.

CASINO REPUBLICA.—En aqueixa entitat els dies 25 i 26 del passat tingueren lloc les representacions de les obres *La santa*, *L'agència d'informes comercials* i *Les garces*, per la companyia que dirigeix En Gerard Buxedas del Real, qui estigué molt bé en sos papers i molt ben secundat per la senyora Baró (A.). Els demés no passaren de regulars; el públic que omplenava la sala no regatejà els aplaudiments.

ATENEU OBRER DEL DISTRICTE II.—Esplèndida resultà la vetllada del 17 del passat desembre, en la qual se representaren *Malalties*, de l'Enric Aguado Petri, i *Reixes enfòra*, d'En M. Folch i Torres, qual presentació d'aquesta obra de educació social feu el doctor N. Fuster en un arrodonit parlament que fou aplaudit, el mateix que l'obra i actors, ja que tots foren ovacionats, tenint-se que presentar l'autor a recullir l'homenatge que se li feu.

Els actors molt ben dirigits pel senyor Farrerons, que feu un «Sebastià» acabat, i fou molt aplaudit juntament amb els senyors Compta, Ferrés, Clapera (J.), Valls, Fàbregas i Sotefa, i les senyores Duràn (C.), Molgosa, Escriu i nena Gelabert.

CASAL NACIONALISTA SAGRERENC.—El dia de Cap d'any es va representar *Les garces*, de l'Ignasi Iglesias, qual interpretació i direcció a càrrec d'En Joaquim Cerdà, fou bastant deficient. Sobressortiren, no obstant, les senyores Guàrt, Fornés, Muntal i Riera, i els senyors Rius, Bigorra, Garbaccio, Rodríguez i Valls.

Seguidament posaren en escena la comedia en un acte d'En A. Ferrer i Codina *Mesalina*, obtenint molt bona interpretació per part de les senyores Fornés, Riera i Muntal, i els senyors Boada (P.), Rius i Rutllant, aquest últim bastant distret.

Poble Nou : SALÓ IMPERI.—La companyia d'aficionats del Centre Moral Obrer donà d'ugues representacions en aquest Saló de *L'estel de Nazaret*.

DE FORA

Reus : CENTRE DE LECTURA.—*El pes del fruit*, drama en tres actes d'En Pere Cavallé. Dissortadament, per malaltia del nostre corresponsal a Reus, no'ns és possible fer una ressenya de l'obra darrerament estrenada al Centre de Lectura per la companyia Viñas-Fremont, i ho sentim tant més quant per referències de persones que assistiren a la representació, sabem que's tracta d'una producció hermosíssima, que aferma més

i més la vigorosa personalitat del seu autor, el senyor Cavallé, el qual ja no és una falaguera esperança, sinó que'l Teatre Català compte amb ell amb un notable dramaturg, ric d'originalitat i destre en plantejar i resoldre els conflictes escènics.

Ens limitem, doncs, malgrat el nostre voler, a transcriure uns paragrafs de diaris de la ciutat reusenca, tots felicitant al senyor Cavallé per l'èxit obtingut.

Diu *Las Circunstancias*:

«*El pes del fruit* es un drama hondamente humano y la impresión de conjunto es la de una nota solemne, vigorosa, que vibra con claras resonancias; ora suave, dulce y tiernamente al igual que unos ramajes floridos mecidos por el céfiro; ora seca, triste y quejumbrosa como si sollozara una alegría sobre la lobreguez de los fantasmas humanos que se mueven discretamente sobre las tablas. Y así, hay momentos que la ficción está creada con tal hechizo y lozanía, que llega a herirnos y a emocionarnos como si realmente nos halláramos ante formas tangibles arrancadas, ingeniosamente, del mundo objetivo. En esto consiste, a nuestro humilde entender, el mayor mérito que contiene la obra; y a ello se debió también, el unánime aplauso con el cual se obligó a su autor a salir en el proscenio repetidas veces.»

De *Foment*:

«En una llar de la nostra bona societat, viuen en santa pau i concordia fins al moment d'entrar a formar part de la mateixa, una noia afillada, la «Clara». A la casa hi ha dos fills: «En Joà» i l'«Eduard». Prompte l'amor ha esclatat entre la noia i el fill petit, l'«Eduard», encenent al mateix temps la gelosia en el cor d'En «Joà». Ha arribat un moment en que els estudis deuen separar als dos cors que s'estimen, i l'«Eduard» marxa a França. Durant l'ausència d'aquest, En «Joà» ha furgat de tal manera en el cor de la pobre noia, que logra fer-la caure..., i al retorn de l'«Eduard», els dos cors de germans esdevenen dos formidables cors de rivals. Un jorn esclata per fi el drama entre'ls dos germans, agredint el petit al gran, i de nou, aleshores empès per la malvestat, l'«Eduard» abandona la casa dels seus pares.

Aquest és el drama en que l'autor ens exposa com antecedents al començar l'obra.

A l'aixecar-se el teló ens trobem en que la «Clara», viuda d'En «Joà» i amb una filla, la «Fineta», viuen a la llar paterna en companyia del vell «senyor Jaume» i la filla d'aquest, la «Lluïsa». Aquesta i la seva cunyada «Clara» són dos caràcters oposats. An el vell, la feta del fill «Eduard» li ha emmatzinat tots els dies que li resten de vida. Més, de sobte, sense saber-ne ningú res, el fill se presenta de nou a la llar paterna. Ve atret pel record fascinator de la «Clara». Més, quan el propòsit del fill, que no és altre que'l de casar-se amb la viuda del seu germà, es fa evident als ulls del pare, tot el dolor oprès esclata desbordant d'ira amenaçadora.

El foc mig apagat d'aquells primers amors de la «Clara» i l'«Eduard» s'ha tornat a encendre més abrasador que mai, fins a arribar a forjar el projecte d'abandonar els dos aquella casa. I així ho farien si en un moment de dolor cruent la filla, la «Fineta», no obrís els ulls dels dos amants a la crua veritat que'ls avassalla. És únicament l'amor a la filla el que'ls priva de realitzar llur somni. És el més fort amor el que priva que triomfi l'altre, el dels dos amants; és el pes del fruit que vincle

la brancavers la terra, sense deixar-la aixecar per mai més vers el triomf de l'infinit.

Davant de lo impossible, de lo irremeiable, l'«Eduard» se'n tornarà vers llunyes terres, a l'Amèrica, d'ont ha vingut...

La senyoreta Fremont, excel·lent com sempre en la figura de «Clara»; la senyora Gassó, al felicitar an ella ens felicitem també nosaltres d'haver arribat el moment de poguer apreciar amb tota justícia quines són les seves condicions artístiques, molt discreta en el paper de «Lluïsa»; la senyoreta Fornés, divina i deliciosa com sempre, ens feu una «Fineta» tant angelical com exigeix la figura. Molt ajustades les senyores Verdier i Calvet en els papers respectius de «Remei» i «Ramona». En quant als senyors, si tenim de fer honor a la nostra sinceritat, direm que no podem establir en la present execució, categories de cap mena. Si fidelíssim al caràcter es va mantindre el senyor Viñas, no menys s'hi va mantindre el senyor Bové i igual el senyor Ginestet en els respectius papers de «Jaume», «Eduard» i «Jordi».

La decoració, exprofessa per a aquesta obra, pintada per En Rocarol, esplèndida.»

— Durant aquests dies s'han posat en escena, ademés de *El pes del fruit*, *Girasol*, de l'Ignasi Iglesias, creació d'En Joaquim Viñas; *El bon lladre*, d'En S. Bonavía; *Pares i fills*, d'En Pous i Pagès; *María Rosa*, de l'Àngel Guimerà; *Pares i fills*, *El primer amor*, *Castor i Pólux*, *La sala de rebre* i *La sospita*, aconseguint èxits de públic, nombrosíssim i entusiasta, i d'interpretació.

Santa Coloma de Gramanet: LLIGA NACIONALISTA. — El quadre dramàtic d'aquesta entitat posà en escena la vetlla de Nadal el drama d'En Balaguer *Don Joan de Serrallonga*. La senyora Colom digué la «Joana» d'una manera admirable. També mereix elogi el treball del senyor Batlle en el «Serrallonga»; molt bé els senyors Santiró, Banús, Puig i Forcada.

Arenys de Mar: ATENEU ARENYENC. — El dia de Nadal en el teatre d'aquesta societat la companyia d'aficionats d'aquesta vila Joventut Artística representà la comedia *Les angúnies del repós*, la qual tingué una execució excel·lent per part de les actrius senyores Domènec i Ferrandiz i dels senyors Estengre (J. i A.), Valls i Noguera. Per fi de festa *Viatge de boda*, que agradà molt a la concurrència.

Mataró: AGRUPACIÓ FOMENT DE LA SARDANA. — Amb motiu de celebrar-se el primer any de l'estada en son nou local, aquesta entitat organitzà variades sessions durant les passades festes. El primer dia se recitaren poesies i monòlegs dels nostres millors poetes i dramaturgs, i el segon se donà una funció composta de les obres dels nostres compatricis Salvador Llanas *El mas maleït* i la xistosa comedia *La perleta de Premià*, d'En Geroni Soler, les quals foren executades per el quadre d'aficionats del senyor Josep Gómez, secundats per la simpàtica senyoreta Patual; com sempre foren aplaudits.

CÍRCOL TRADICIONALISTA. — Segueix amb èxit funcionant-hi la companyia de l'aficionat Rufi Illa, qui aquestes passades festes posà en escena per primera vegada l'obra *Els dos crepuscles* i la comedia *Tirant l'art*, prenent-hi part les senyores Illa, Grillot, Banchs i altres.

NOTICIES

Properament apareixerà la obra *El Arte Dramático en el despertar de Cataluña*, que la casa Editorial Minerva, S. A., ha encarregat al nostre amic i company En Francesc Curet i qual sumari fou publicat darrerament en aquestes planes.

En N. Cuyàs, el notable fotògraf, avalorarà des del present número la nostra Revista amb la seva informació gràfica de tot quant pugui ésser de interès en l'actuació teatral barcelonina, ço que segurament serà ben acullit pels nostres afavoridors.

Publicacions rebudes

Galantment cedides per els seus autors, ens han arribat les següents obres, de les quals parlarem degudament en un dels propers números:

L'home qui pensa i riu, de Josep de Riquer (I. de Dafnis.)

Aubades, de M. Planas Marull; pròleg de Carles Rahola.

El jurament, novela de Pau Grieria i Cruz.

Avisos d'Administració

Aquest número equival al de la present setmana i al del 30 de desembre de 1916, que deixarem de publicar

Es notifica als nostres sotscriptors forans, que havent-hi molts corresponsals que no paguen llurs atrassos, aquesta Administració ha decidit suspendre l'enviament de la Revista a totes aquelles poblacions en que'ns trobem en aquest cas.

El sotscriptor que a començar del proper número no rebi EL TEATRE CATALA, ja sab quina és la causa, i haurem d'agrair-li, si desitja seguir sotscrit al nostre periòdic, que s'entengni directament amb nosaltres, enviant-nos per endavant l'import de la sotscripció, sense qual requisit no estem disposats a servir la Revista.